ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบของนักศึกษามหาวิทยาลัยที่ใส่คอนแทคเลนส์

Factors Affecting Keratitis Preventive Behavior among University Students Wearing Contact Lens

สมลักษณ์ เทพสุริยานนท์* อุไรวรรณ ชัยชนะวิโรจน์
Somluk Tepsuriyanont* Uraiwan Chaichanawirote
คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก, ประเทศไทย 65000
Faculty of Nursing, Naresuan University, Phitsanulok, Thailand 65000

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) พฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบของนักศึกษามหาวิทยาลัยที่ใส่คอนแทคเลนส์ และ 2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบของนักศึกษามหาวิทยาลัยที่ใส่คอนแทคเลนส์ กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษามหาวิทยาลัยที่ใส่คอนแทคเลนส์ ที่ศึกษาในระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยของรัฐที่อยู่ในจังหวัดพิษณุโลกจำนวน 3 แห่ง ปีการศึกษา 2558 จำนวนทั้งสิ้น 400 คน เลือกตามคุณสมบัติที่กำหนด เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไป ความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบ เจตคติเกี่ยวกับพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบ การรับรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบ การมีและเข้าถึงทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบ การสนับสนุนทางสังคมเกี่ยวกับพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบ และพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา สถิติสหสัมพันธ์ของเพียร์สันและสถิติถดถอยเชิงพหุแบบขั้นตอน

ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบของนักศึกษามหาวิทยาลัยที่ใส่คอนแทคเลนส์อยู่ในระดับสูง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบของนักศึกษามหาวิทยาลัยที่ใส่คอนแทคเลนส์ ได้แก่ เจตคติเกี่ยวกับพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบ การมีและเข้าถึงทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบ และการรับรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบ ซึ่งสามารถพยากรณ์ร่วมกันได้ร้อยละ 25.6

คำสำคัญ : ปัจจัย, พฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบ, คอนแทคเลนส์

Abstract

This study aimed to 1) determine keratitis preventive behavior among university students wearing contact lens and 2) identify factors affecting keratitis preventive behavior among university students wearing contact lens. The subjects were university students wearing contact lens from three public universities in Phitsanulok Province, academic year 2015. A total of 400 university students were selected by purposive sampling. The study instruments consisted of demographic data questionnaire, knowledge about keratitis preventive behavior questionnaire, attitude about keratitis preventive behavior questionnaire, perception about keratitis preventive behavior questionnaire, accessibility of resources about keratitis preventive behavior questionnaire, social support about keratitis preventive behavior questionnaire and keratitis preventive

Corresponding Author : * E-mail address : tepsuriyanont@yahoo.com
สนับสนุนทุนวิจัยจากงบประมาณรายได้มหาวิทยาลัยนเรศวร, The research was funded by Naresuan University

122-130 AW-□□□

behavior questionnaire. The data were analyzed using descriptive statistics, Pearson's product moment correlation coefficient and stepwise multiple regression.

The results revealed that the majority of the sample has keratitis preventive behavior at high level. Factors predicting keratitis preventive behavior among university students wearing contact lens included attitude about keratitis preventive behavior, accessibility of resources about keratitis preventive behavior and perception about keratitis preventive behavior. These variables could jointly explain 25.6% of variance in keratitis preventive behavior.

Keywords : factors, keratitis preventive behavior, contact lens

บทนำ

คอนแทคเลนส์หรือเลนส์สัมผัสเป็นผลิตภัณฑ์ที่คิดค้นขึ้นมาเพื่อแก้ไขปัญหาให้ผู้ที่มีปัญหาสายตาที่ต้องสวมใส่แว่นตาและเกิดความสะดวกสำหรับผู้ที่มีสายตาผิดปกติที่ไม่สามารถใช้แว่นตาได้ เช่น สายตาสั้นมาก หรือใช้ในการรักษาโรคที่เกี่ยวข้องกับตา แต่ปัจจุบันได้มีกระแสแฟชั่นใส่คอนแทคเลนส์เพื่อความสวยงาม[1] โดยเฉพาะกลุ่มนักศึกษาในมหาวิทยาลัยซึ่งเห็นกระแสแฟชั่นใส่คอนแทคเลนส์จากสื่อต่างๆ ทำให้มีพฤติกรรมเลียนแบบในการใส่คอนแทคเลนส์เพื่อความสวยงามมากขึ้น

นักศึกษาที่ใส่คอนแทคเลนส์ต้องมีพฤติกรรมการใช้คอนแทคเลนส์ที่ถูกต้อง เช่น เปลี่ยนตลับใส่คอนแทคเลนส์ทุกสามเดือน ล้างมือฟอกสบู่ให้สะอาดทุกครั้งก่อนสัมผัสคอนแทคเลนส์ ต้องมีเวลาให้ดวงตาได้พักจากการใส่คอนแทคเลนส์ และใช้แว่นสายตาใช้ในระยะเวลาพักของดวงตาไม่ใช้เกินระยะเวลาที่กำหนด ไม่ใส่นอนและว่ายน้ำเพราะอาจทำให้ติดเชื้อได้ เป็นต้น หากมีพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้อง อาจก่อให้เกิดอันตรายต่างๆ ต่อตาได้ เช่น เกิดตุ่มอักเสบบนหนังตาด้านใน เกิดการอักเสบของกระจกตาและเยื่อตาขาว อาการตาแห้ง ตาอักเสบและติดเชื้อที่ดวงตา กระจกตาเป็นแผลและอาจทำให้ตาบอดได้[1]

การศึกษาที่ผ่านมาพบว่า นักศึกษาส่วนหนึ่งยังมีพฤติกรรมการใช้คอนแทคเลนส์ไม่ถูกต้อง เช่น ร้อยละ 26.8 เคยชะล้างคอนแทคเลนส์ด้วยน้ำประปา ร้อยละ 56.8 เคยหลับพร้อมคอนแทคเลนส์ ร้อยละ 36.2 เคยว่ายน้ำขณะใส่คอนแทคเลนส์[2] ร้อยละ 56.4 ใส่คอนแทคเลนส์นานกว่า 8 ชั่วโมงต่อวัน ร้อยละ 7.6 ไม่เคยแช่คอนแทคเลนส์ในตลับใส่น้ำยาแช่เลนส์ ขณะที่ไม่ได้ใส่คอนแทคเลนส์ ร้อยละ 9.5 ไม่ถอดคอนแทคเลนส์ก่อนว่ายน้ำ[3] ทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับตาจากการใช้คอนแทคเลนส์ เช่น ตาแดง เจ็บตา ตาแห้ง มองเห็นไม่ชัด กลัวแสง ติดเชื้อ น้ำตามากและมีหนอง[2] ดังนั้นการส่งเสริมให้นักศึกษาที่ใส่คอนแทคเลนส์มีพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบจึงเป็นเรื่องสำคัญ

การทบทวนวรรณกรรมพบว่า นักศึกษาจะมีพฤติกรรมป้องกันโรคถ้ามีเจตคติที่ดีต่อ พฤติกรรมการป้องกันโรค[4], มีและเข้าถึงแหล่งของข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการป้องกันโรค[4] มีความรู้ในเรื่องพฤติกรรมการป้องกันโรค[2,5,6] มีการรับรู้เกี่ยวกับประโยชน์ของพฤติกรรมการป้องกันโรค[6] และได้รับคำแนะนำจากบุคคลใกล้ชิด เช่น เพื่อน ครอบครัว บุคลกรทางสุขภาพหรือสื่อต่างๆ[6]

จะเห็นได้ว่าพฤติกรรมป้องกันโรคของนักศึกษาเกี่ยวข้องกับหลายปัจจัยทั้งปัจจัยภายในตัวบุคคล สังคมและสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับแนวคิด PRECEDE Model[7] ซึ่งอธิบายว่า พฤติกรรมสุขภาพของบุคคลมีสาเหตุมาจากหลายปัจจัย และการแก้ไขต้องมีการวิเคราะห์สาเหตุของพฤติกรรมก่อน โดยแบ่งปัจจัยที่เกี่ยวข้องออกเป็น 3 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยนำ (predisposing factors) ปัจจัยเอื้อ (enabling factors) และปัจจัยเสริม (reinforcing factors) การศึกษานี้จึงนำ PRECEDE Model[7] และตัวแปรที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมมาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา ผลการศึกษาจะเป็นข้อมูลสำหรับพยาบาลและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในงานด้านส่งเสริมสุขภาพ ใช้เป็นแนวทางในการวางแผนส่งเสริมให้นักศึกษามหาวิทยาลัยที่ใส่คอนแทคเลนส์มีพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบและพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตาที่เหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบของนักศึกษามหาวิทยาลัยที่ใส่คอนแทคเลนส์

122-130 AW-□□□

2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบของนักศึกษามหาวิทยาลัยที่ใส่คอนแทคเลนส์

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยนำ ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบ เจตคติเกี่ยวกับพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบ การรับรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบ มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการป้องกันกระจกตาอักเสบของนักศึกษามหาวิทยาลัยที่ใส่คอนแทคเลนส์

2. ปัจจัยเอื้อ ได้แก่ การมีและเข้าถึงทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการป้องกันกระจกตาอักเสบ มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการป้องกันกระจกตาอักเสบของนักศึกษามหาวิทยาลัยที่ใส่คอนแทคเลนส์

3. ปัจจัยเสริม ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคมเกี่ยวกับพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบ มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการป้องกันกระจกตาอักเสบของนักศึกษามหาวิทยาลัยที่ใส่คอนแทคเลนส์

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากแนวคิด PRECEDE Model[7] ซึ่งอธิบายว่าการที่บุคคลจะมีพฤติกรรมสุขภาพที่ถูกต้องเหมาะสมได้ จะต้องอาศัยปัจจัยหลายๆ ด้านมาส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมสุขภาพ ประกอบด้วย ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริม ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการป้องกันกระจกตาอักเสบของนักศึกษามหาวิทยาลัยที่ใส่คอนแทคเลนส์ ซึ่งเป็นพฤติกรรมสุขภาพในรูปแบบของการป้องกันโรค โดยได้ประยุกต์ PRECEDE Model[7] เป็นกรอบในการศึกษา โดยมีปัจจัยนำ ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบ เจตคติเกี่ยวกับพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบ การรับรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบ ปัจจัยเอื้อ ได้แก่ การมีและเข้าถึงทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบ และปัจจัยเสริม ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคมเกี่ยวกับพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบ ดังรูปที่ 1

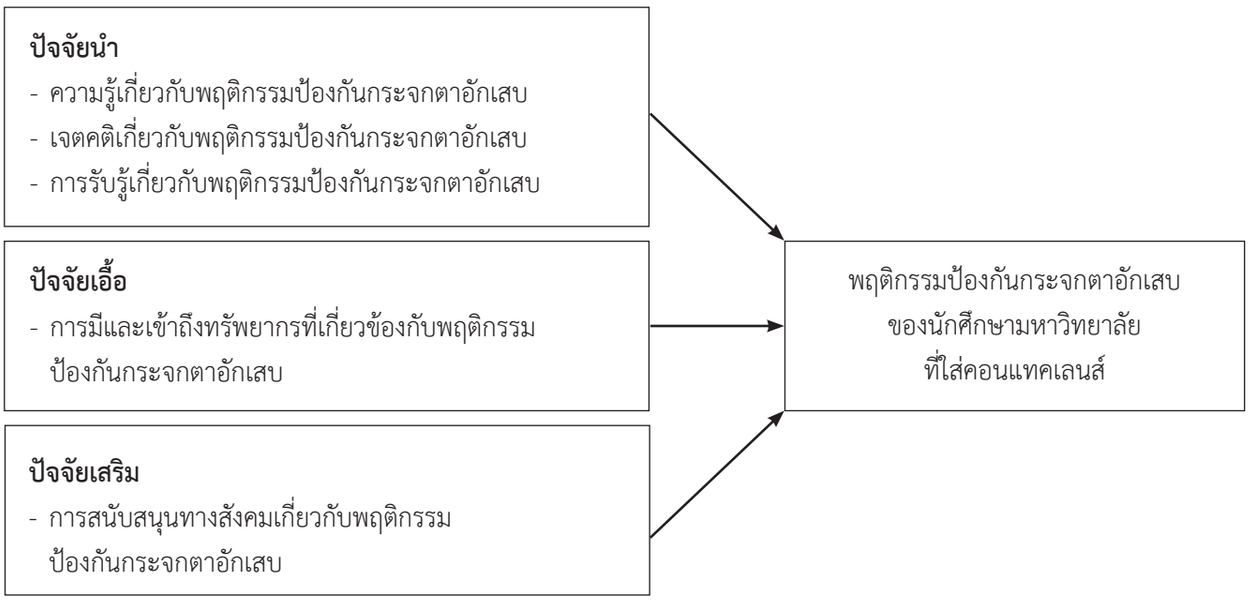

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive research) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบของนักศึกษามหาวิทยาลัยที่ใส่คอนแทคเลนส์ ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบ เจตคติเกี่ยวกับพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบ การรับรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบ การมีและเข้าถึงทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบ และการสนับสนุนทางสังคมเกี่ยวกับพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบ

122-130 AW-□□.indd 124 4/8/60 BE 11:25 AM

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยที่ใส่คอนแทคเลนส์ในจังหวัดพิษณุโลก ที่ศึกษาในระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยของรัฐที่อยู่ในจังหวัดพิษณุโลก ปีการศึกษา 2558 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane ได้จำนวนทั้งสิ้น 400 คน แบ่งเก็บข้อมูลจากมหาวิทยาลัยของรัฐทั้ง 3 แห่ง ตามสัดส่วนจำนวนนิสิตระดับปริญญาตรีของแต่ละสถาบัน ได้แก่ มหาวิทยาลัยนเรศวร 232 คน มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม 157 คน และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา วิทยาเขตพิษณุโลก 11 คน คัดเลือกตามคุณสมบัติที่กำหนด (Purposive sampling) คือ เป็นนักศึกษาที่ศึกษาในระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยของรัฐที่อยู่ในจังหวัดพิษณุโลกในปีการศึกษา 2558 มีอายุตั้งแต่ 18 ถึง 24 ปี เป็นผู้ใส่คอนแทคเลนส์และยินยอมเข้าร่วมในการวิจัยครั้งนี้ เก็บข้อมูลในเดือนสิงหาคมถึงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2558

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมครอบคลุม 3 ปัจจัย ตามแนวคิด PRECEDE Model[7] ประกอบด้วย 7 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับชั้นปี รายได้ ชนิด ประเภทระยะเวลาที่ใช้คอนแทคเลนส์ จำนวนชั่วโมงที่ใส่คอนแทคเลนส์ในแต่ละวัน เหตุผลในการใส่คอนแทคเลนส์ แหล่งข้อมูลในการตัดสินใจใส่คอนแทคเลนส์ และอาการผิดปกติที่เกิดจากการใช้คอนแทคเลนส์ จำนวน 11 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบ จำนวน 14 ข้อ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบให้เลือกตอบ ใช่/ไม่ใช่ ตอบถูก ให้ 1 คะแนน ตอบผิด ให้ 0 คะแนน แปลความหมายของคะแนนออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้ สูง ปานกลางและต่ำ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเจตคติเกี่ยวกับพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบ จำนวน 12 ข้อ ลักษณะแบบประมาณค่า 5 ระดับ จาก 1 (ไม่เห็นด้วยเลย) ถึง 5 (เห็นด้วยมากที่สุด) แปลความหมายของคะแนนออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้ สูง ปานกลางและต่ำ

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามการรับรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบ จำนวน 10 ข้อ ลักษณะแบบประมาณค่า 5 ระดับ จาก 1 (ไม่เห็นด้วยเลย) ถึง 5 (เห็นด้วยมากที่สุด) แปลความหมายของคะแนนออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้ สูง ปานกลางและต่ำ

ส่วนที่ 5 แบบสอบถามการมีและเข้าถึงทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบ จำนวน 12 ข้อ ลักษณะของแบบสอบถาม เป็นแบบให้เลือกตอบ มี (1 คะแนน) ไม่มี (0 คะแนน) แปลความหมายของคะแนนออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้ สูง ปานกลางและต่ำ

ส่วนที่ 6 แบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคมเกี่ยวกับพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบ จำนวน 5 ข้อ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบประมาณค่า 3 ค่า จาก 0 (ไม่เคยได้รับเลย) ถึง 3 (ได้รับเป็นประจำ) แปลความหมายของคะแนนออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้ สูง ปานกลางและต่ำ

ส่วนที่ 7 แบบสอบพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบ จำนวน 22 ข้อ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตรประเมินค่า 4 ระดับ จาก 1 (ไม่ปฏิบัติเลย) ถึง 4 (ปฏิบัติเป็นประจำ) แปลความหมายของคะแนนโดยรวมและรายข้อออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้ สูง ปานกลางและต่ำ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยนำเครื่องมือวิจัยตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหาและภาษาที่ใช้โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ได้ค่าความตรงของเนื้อหาเท่ากับ 0.98 ถึง 0.99 และนำไปทดลองใช้กับนักศึกษาจำนวน 30 ราย แล้วนำมาหาค่าความเที่ยงโดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) สำหรับแบบสอบถามเจตคติเกี่ยวกับพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบ แบบสอบถามการรับรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบ แบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคมเกี่ยวกับพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบ และแบบสอบถามพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบได้ค่าเท่ากับ 0.71, 0.72, 0.73, และ 0.81 ตามลำดับ และใช้สูตรของคูเดอร์และริชาร์ดสัน (Kuder - Richardson : KR - 20) สำหรับแบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบ และการมีและเข้าถึงทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบ ได้ค่าเท่ากับ 0.70 และ 0.72 ตามลำดับ

การพิทักษ์สิทธิ์ของกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยนี้ได้รับการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยนเรศวร COE No.

122-130 AW-□□.indd 125 4/8/60 BE 11:25 AM

151/2014 ผู้วิจัยอธิบายวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย การเข้าร่วมโครงการวิจัยเป็นไปด้วยความสมัครใจ ผู้ร่วมวิจัยจะได้อ่านเอกสารยินยอมเข้าร่วมวิจัยก่อนที่จะลงนามตกลงใจร่วมการวิจัยนี้และสามารถยุติการให้ข้อมูลได้ตลอดเวลา ข้อมูลที่ได้จากการทำแบบสอบถามจะถูกเก็บรักษาไว้เป็นความลับ ข้อมูลจะถูกทำลายเมื่อการวิจัยเสร็จสิ้นและการรายงานผลการวิจัยจะกระทำในภาพรวมเท่านั้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปและลักษณะของตัวแปรที่ศึกษาโดยใช้สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษาโดยใช้สถิติสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน
3. วิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบโดยใช้สถิติถดถอยเชิงพหุแบบขั้นตอน

ผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิงร้อยละ 90.25 และเพศชายร้อยละ 9.75 อายุเฉลี่ย 19.36 ปี (SD = 1.33) ส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มอายุ 17 - 19 ปี (ร้อยละ 61.25) ศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 1 (ร้อยละ 48.75) มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนเท่ากับ 5,715 บาท (SD = 2,713.69) ส่วนใหญ่รายได้ 4,001 - 7,000 บาทต่อเดือน (ร้อยละ 55.00) ชนิดของคอนแทคเลนส์ที่ใช้คือชนิดนิ่ม (ร้อยละ 95.25) ประเภทของคอนแทคเลนส์ส่วนใหญ่ คือ รายเดือน (ร้อยละ 82.75) ระยะเวลาในการใส่คอนแทคเลนส์เฉลี่ย 2.29 ปี (SD = 1.92) ระยะเวลาที่ใส่คอนแทคเลนส์ส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 1 - 3 ปี (ร้อยละ 83.00) จำนวนชั่วโมงที่ใส่คอนแทคเลนส์ในแต่ละวันเฉลี่ย 7.99 ชั่วโมง (SD = 3.05) ส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 6 - 10 ชั่วโมง (ร้อยละ 65.50) เหตุผลในการใส่คอนแทคเลนส์ส่วนใหญ่เพื่อการรักษา (ร้อยละ 38.50) แหล่งข้อมูลในการตัดสินใจใส่คอนแทคเลนส์ส่วนใหญ่คือ จักษุแพทย์ (ร้อยละ 40.75) ส่วนใหญ่ไม่มีอาการผิดปกติที่เกิดจากการใส่คอนแทคเลนส์ (ร้อยละ 75.50)

กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบ การรับรู้เกี่ยวกับการป้องกันกระจกตาอักเสบ การมีและเข้าถึงทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบ และพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบอยู่ในระดับสูง โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 12.81 (SD = 1.20), 43.50 (SD = 6.04), 9.42 (SD = 2.08) และ 69.62 (SD = 10.41) ตามลำดับ ส่วนเจตคติเกี่ยวกับพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบ และการสนับสนุนทางสังคมเกี่ยวกับพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 44.31 (SD = 7.50) และ 6.23 (SD = 2.45) ตามลำดับ (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 แสดงช่วงคะแนน ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคะแนนของความรู้ เจตคติ การรับรู้ การมีและเข้าถึงทรัพยากร การสนับสนุนทางสังคมและพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบ (n = 400)

ปัจจัย	ช่วงคะแนนแบบสอบถาม	ช่วงคะแนนกลุ่มตัวอย่าง	Mean	SD	ระดับคะแนน
ความรู้	0 - 14	7 - 14	12.81	1.20	สูง
เจตคติ	12 - 60	23 - 60	44.31	7.50	ปานกลาง
การรับรู้	10 - 50	20 - 50	43.50	6.04	สูง
การมีและเข้าถึงทรัพยากร	0 - 12	0 - 12	9.42	2.08	สูง
การสนับสนุนทางสังคม	0 - 10	0 - 10	6.23	2.45	ปานกลาง
พฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบ	22 - 88	31 - 88	69.62	10.41	สูง

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีอิทธิพลและพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบ พบว่า ปัจจัยทุกตัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยเจตคติเกี่ยวกับพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบ ($r = .39$, $p<.01$) ส่วนปัจจัยอื่นๆ ได้แก่ การรับรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบ ($r = .30$, $p<.01$) การมีและเข้าถึงทรัพยากรที่เกี่ยวข้อง

122-130 AW-□□.indd 126 4/8/60 BE 11:25 AM

กับพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบ (r = .27, p<.01) การสนับสนุนทางสังคมเกี่ยวกับพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบ (r = .17, p<.01) และความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบ (r = .12, p<.05) มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำกับพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบ (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีอิทธิพลและพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบ (n = 400)

ปัจจัย	1	2	3	4	5
1. ความรู้	1				
2. เจตคติ	.16**	1			
3. การรับรู้	.09	.34**	1		
4. การมีและเข้าถึงทรัพยากร	.14**	-.01	.07	1	
5. การสนับสนุนทางสังคม	.12*	.06	.12*	.43**	1
6. พฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบ	.12*	.39**	.30**	.27**	.17**

หมายเหตุ *p<.05, **p<.01

การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบโดยสถิติถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน พบว่าตัวแปรที่สามารถร่วมกันพยากรณ์พฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ได้แก่ เจตคติเกี่ยวกับพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบ การมีและเข้าถึงทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบ และการรับรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบ ซึ่งสามารถพยากรณ์ร่วมกันได้ร้อยละ 25.6 เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน (β) ของตัวแปรแต่ละตัวมีค่าเท่ากับ .34, .27 และ .16 ตามลำดับ (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 แสดงค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในรูปคะแนนดิบ (b) คะแนนมาตรฐาน (β) ค่าคงที่ และค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานต่อพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบของนักศึกษามหาวิทยาลัยที่ใส่คอนแทคเลนส์ โดยสถิติถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (n = 400)

ตัวแปรทำนาย	b	SEb	β	t	p - value
1. เจตคติ	0.474	0.064	0.341	7.382	.000
2. การมีและเข้าถึงทรัพยากร	1.335	0.218	0.266	6.128	.000
3. การรับรู้	0.283	0.080	0.164	3.546	.000
R = 0.506, Constant = 23.753					
R^2 = 0.256, Overall F= 45.507					

อภิปรายผลการวิจัย

1. พฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบของนักศึกษามหาวิทยาลัยที่ใส่คอนแทคเลนส์อยู่ในระดับสูง อธิบายได้ว่านักศึกษามีความรู้ในเรื่องพฤติกรรมการป้องกันกระจกตาอักเสบอยู่ในระดับสูง มีการรับรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการป้องกันกระจกตาอักเสบอยู่ในระดับสูง นอกจากนี้ยังมีโอกาสเข้าถึงแหล่งข้อมูลและทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการป้องกันกระจกตาอักเสบในระดับสูง เนื่องจากมหาวิทยาลัยทั้ง 3 แห่งที่ศึกษาตั้งอยู่ใกล้ตัวเมือง และการที่มีประสบการณ์ในการใส่คอนแทคเลนส์อยู่ในช่วง 1 - 3 ปี จะทำให้นักศึกษามีประสบการณ์เกี่ยวกับพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบที่ถูกต้อง จึงทำให้พฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบอยู่ในระดับสูงตามมา และทำให้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่มีอาการผิดปกติที่เกิดจากการใส่คอนแทคเลนส์

122-130 AW-□□□

2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบของนักศึกษามหาวิทยาลัยที่ใส่คอนแทคเลนส์ ได้แก่ เจตคติเกี่ยวกับพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบ การมีและเข้าถึงทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบ และการรับรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบ ผลการวิจัยสนับสนุนแนวคิด PRECEDE Model[7] บางส่วน

เจตคติเกี่ยวกับพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบ และสามารถทำนายพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบของนักศึกษามหาวิทยาลัยที่ใส่คอนแทคเลนส์ อธิบายได้ว่า การมีเจตคติที่ดีเกี่ยวกับการกระทำหรือการปฏิบัติพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบ จะทำให้นักศึกษามหาวิทยาลัยที่ใส่คอนแทคเลนส์มีพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบ สนับสนุนแนวคิด PRECEDE Model[7] ที่กล่าวว่าเจตคติเป็นปัจจัยภายในตัวบุคคลปัจจัยหนึ่งที่จะจูงใจหรือขัดขวางให้เกิดพฤติกรรมสอดคล้องกับการศึกษาพฤติกรรมป้องกันโรคในนักศึกษามหาวิทยาลัย ที่พบว่าเจตคติมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันโรคเอดส์[8] พฤติกรรมป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์[4] การตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์[9] และพฤติกรรมป้องกันโรคมะเร็ง[10, 11] และสามารถทำนายพฤติกรรมป้องกันมะเร็งโรคในนักศึกษามหาวิทยาลัยได้[11]

การมีและเข้าถึงทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบ และสามารถทำนายพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบของนักศึกษามหาวิทยาลัยที่ใส่คอนแทคเลนส์ อธิบายได้ว่าการมีและเข้าถึงทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการป้องกันกระจกตาอักเสบ จะทำให้นักศึกษามหาวิทยาลัยที่ใส่คอนแทคเลนส์มีพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบ สนับสนุนแนวคิด PRECEDE Model[7] ที่กล่าวว่า การมีและเข้าถึงทรัพยากรเป็นปัจจัยที่จะเอื้ออำนวยให้บุคคลมีการปฏิบัติพฤติกรรม สอดคล้องกับการศึกษาพฤติกรรมป้องกันโรคในนักศึกษาที่พบว่า การมีและเข้าถึงทรัพยากรจะทำให้นักศึกษามีพฤติกรรมการป้องกันโรค เช่น พฤติกรรมการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์[4] และพฤติกรรมป้องกันโรคเอดส์[8]

การรับรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบ และสามารถทำนายพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบของนักศึกษามหาวิทยาลัยที่ใส่คอนแทคเลนส์ อธิบายได้ว่านักศึกษาที่รับรู้ว่าการกระทำหรือการปฏิบัติพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบมีประโยชน์ในการป้องกันกระจกตาอักเสบ จะทำให้นักศึกษามีพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบ สนับสนุนแนวคิด PRECEDE Model[7] ที่กล่าวว่า การรับรู้เป็นปัจจัยภายในตัวบุคคลปัจจัยหนึ่งที่จะจูงใจหรือขัดขวางให้เกิดพฤติกรรม สอดคล้องกับการศึกษาของ วราภรณ์ สิทธาจารย์[6] ที่พบว่านักศึกษาที่มีการรับรู้ประโยชน์ของการปฏิบัติพฤติกรรมการดูแลสุขภาพดวงตาจะมีพฤติกรรมการดูแลสุขภาพดวงตา และการศึกษาพฤติกรรมการป้องกันโรคในนักศึกษาที่พบว่าการรับรู้ของนักศึกษามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้ปวดข้อยุงลาย

ตัวแปรที่ไม่สามารถทำนายพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบของนักศึกษามหาวิทยาลัยที่ใส่คอนแทคเลนส์ ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบ และการสนับสนุนทางสังคมเกี่ยวกับพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบ

ความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบ อธิบายได้ว่าการมีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันกระจกตาอักเสบที่ถูกต้องของนักศึกษา จะทำให้นักศึกษามีพฤติกรรมการป้องกันกระจกตาอักเสบ ดังการศึกษาที่ผ่านมาที่พบว่า ความรู้เกี่ยวกับการใช้คอนแทคเลนส์มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพดวงตา[2, 5, 6] แต่ความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบไม่สามารถทำนายพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบได้ แม้ว่าความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบจะมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบ แต่ความสัมพันธ์อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ และสอดคล้องกับการศึกษาพฤติกรรมป้องกันโรคในนักศึกษา ที่พบว่า ความรู้มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับพฤติกรรมป้องกันโรคเอดส์ของนักศึกษา แต่ไม่สามารถทำนายพฤติกรรมป้องกันโรคเอดส์ของนักศึกษาได้[13] อาจเนื่องจากถึงแม้นักศึกษาจะมีความรู้เกี่ยวกับวิธีการป้องกันกระจกตาอักเสบ แต่อาจขาดความเข้าใจถึงเหตุผลของวิธีการเหล่านั้น ทำให้ขาดความตระหนักในความสำคัญของการแสดงพฤติกรรมและหลีกเลี่ยงที่จะแสดงพฤติกรรม

การสนับสนุนทางสังคมเกี่ยวกับพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบ อธิบายได้ว่าการได้รับการสนับสนุนหรือกระตุ้นเตือนจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขจากอาสาสมัครสาธารณสุข และจากบุคคลใกล้ชิด จะทำให้นักศึกษามีพฤติกรรม

122-130 AW-□□□

การป้องกันโรคที่ถูกต้องเหมาะสม ดังการศึกษาของ วราภรณ์ สิทธาจารย์[6] ที่พบว่า การได้รับข้อมูลข่าวสารจากจักษุแพทย์และการได้รับข้อมูลข่าวสารจากเพื่อน จะทำให้นักศึกษามีพฤติกรรมการดูแลสุขภาพดวงตา และการศึกษาพฤติกรรมป้องกันโรคในนักศึกษา ที่พบว่า ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว เพื่อนสนิทจะมีผลต่อพฤติกรรมการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นหญิง[4] แต่การสนับสนุนทางสังคมเกี่ยวกับพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบ ไม่สามารถทำนายพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบ แม้การสนับสนุนทางสังคมเกี่ยวกับพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบจะมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบ แต่ความสัมพันธ์อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ สอดคล้องกับการศึกษาพฤติกรรมป้องกันโรคในนักศึกษา ที่พบว่า พ่อแม่ พี่น้อง ครู เพื่อน และบุคลากรสุขภาพมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับพฤติกรรมป้องกันโรคเอดส์ของนักศึกษา แต่ไม่สามารถทำนายพฤติกรรมป้องกันโรคเอดส์ของนักศึกษาได้[12]

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ควรส่งเสริมเจตคติที่ดีของนักศึกษาต่อพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบ มีแหล่งข้อมูลและสามารถเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการป้องกันกระจกตาอักเสบได้สะดวก และมีการรับรู้เกี่ยวกับประโยชน์ของพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบที่ถูกต้อง เพื่อให้นักศึกษามีพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบที่เหมาะสมต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป สามารถใช้ข้อมูลจากการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบของนักศึกษามหาวิทยาลัยที่ใส่คอนแทคเลนส์ ดังนี้

2.1 สร้างโปรแกรมส่งเสริมพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบของนักศึกษามหาวิทยาลัยที่ใส่คอนแทคเลนส์

2.2. ศึกษาปัจจัยอื่นๆ ที่อาจมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมป้องกันกระจกตาอักเสบของนักศึกษาตามกรอบแนวคิด PRECEDE model เช่น ความเชื่อหรือค่านิยม เป็นต้น

References

1. Food and Drug Administration, Ministry of Public Health. Knowledge about contact lens [Internet]. 2009 [cited 2014 Sep 13]. Available from : Food and Drug Administration Ministry of Public Health (in Thai).
2. Wongkrajang P, Neeser KJ. Knowledge, attitude, practice and eye problems from contact lens use in students at Chulalongkorn University 2010. Journal of Health Research. 2012; 26 (3) : 113-118. (in Thai).
3. Sitthajarn W, Preechawong S. Eye care behaviors among university students wearing contact lenses in the Bangkok Metropolitan Area. Journal of Nursing Science Chulalongkorn University. 2011; 23 (1) : 67-77. (in Thai).
4. Sanghirun K, Kaewpan W, Powwattana A, Sujirarat D. Factors related to sexually transmitted infections preventive behavior of female adolescents in Bangkok Non - Formal Education. Journal of Public Health Nursing. 2009; 23 (3) : 44-61. (in Thai).
5. Krungkraipet L. Knowledge, attitude and contact lens use behavior among first-year student, Burapha University [cited 2014 Sep 16]. Available from : Faculty of Medicine; Burapha University (in Thai).
6. Sitthajarn W. Predictors of eye care behaviors among university students wearing contact lenses in the Bangkok Metropolitan [dissertation]. Bangkok : Chulalongkorn University; 2009. (in Thai).
7. Green LW, Kreuter MW. Health promotion planning an education and environment approach 2nd ed. London : Mayfield; 2005.

122-130 AW-□□□

8. Poonkasem S. Relationships between perception of sexual risk relation information and HIV/AIDs prevention practices of Nakhonratchasima College students. Journal of Nakhonratchasima College. 2011; 5 (2) : 37-42. (in Thai).
9. Lertsakornsiri M. Factors Associated with unwanted adolescent women pregnancy in the perceived of the first year students at Saint Louis College. Journal of The Royal Thai Army Nurses. 2014; 15 (1) : 81-89. (in Thai).
10. Kim I-J, Kim S-H. Relationships between knowledge, attitude and preventive health behavior about cancer in university student. Asian Oncology Nursing. 2012; 12 (1) : 44-51.
11. Yang YK. Factors influencing preventive health behaviors for cancer in undergraduates. Journal of Korean of Academy Fundamental Nursing. 2015; 22 (1) : 59-68.
12. Naing HW, Sillabutra J, Keiwkarnka B. Factors related to preventive behavior regarding HIV/AIDS among university students in Mayway Township, Myanmar. Journal of Public Health and Development. 2013; 11 (1) : 33-45.

122-130 AW-□□□